

NY OG MERE DETALJERET MFI-STATISTIK

Jens Uhrskov Hjarsbech og
Andreas Kuchler, Statistisk Afdeling

INDLEDNING OG SAMMENFATNING

Nationalbanken har offentliggjort en ny MFI-statistik, der bygger på nye, mere detaljerede indberetninger. Det vil bidrage til et mere præcist og nuanceret billede af den finansielle sektors ageren og af danske virksomheders og husholdningers finansieringsmønstre.

Som følge af ændrede opgørelsesmetoder og kvalitetsforbedringer i MFI-statistikken vil der forekomme brud i både balance- og rentestatistikken. Ændringerne påvirker i særlig grad sektorplaceringen af MFI'ernes modparter.

I artiklen beskrives de vigtigste ændringer i forhold til den tidligere udgave af MFI-statistikken, og de væsentligste databrud forklares. Derudover opridses nye analysemuligheder som følge af ændringerne.

METODEÆNDRINGER OG DATABRUD

Den nye MFI-statistik afviger på nogle områder fra den tidligere i den metode, der bruges til at indsamle og bearbejde data. Metodeændringer og kvalitetsforbedringer har betydet, at der sker væsentlige niveauskift i både rente- og balancestatistikken, især i forhold til sektorfordelingen af ind- og udlån. Ændringerne har derimod ikke givet store ændringer til udviklingerne i de berørte serier.

DATABRUD OG ÆNDRINGER I BALANCESTATISTIKKEN

Den væsentligste årsag til databrud er ændringer i sektorfordelingen af MFI'ernes kunder. Det er der flere årsager til. For det første bruger penge- og realkreditinstitutterne nu i højere grad erhvervsregisterinformationer, så sektorklassifikationerne bliver mere konsistente på tværs af institutter. For det andet har Danmarks Statistik ryddet op i erhvervsregisteret, og det har i MFI-statistikken fået betydning fra og med overgangen til den nye statistik. Endelig indgår foreninger og velgørende organisationer (fx A-kasser og Røde Kors) nu ikke længere i husholdningssektoren. Boks 1 giver et indblik i sektorinddelingerne.

Samlet set betyder ændringerne i sektorfordelingen, at pengeinstitutternes udlån til husholdningerne i forhold til den tidligere opgørelse er øget med 17 mia. kr., hvorimod udlånet til erhvervsvirksomheder er reduceret med 16 mia. kr. Omvendt er realkreditinstitutternes udlån til erhverv øget med 53 mia. kr., mens udlånet til husholdningerne er reduceret med 54 mia. kr., jf. figur 1.

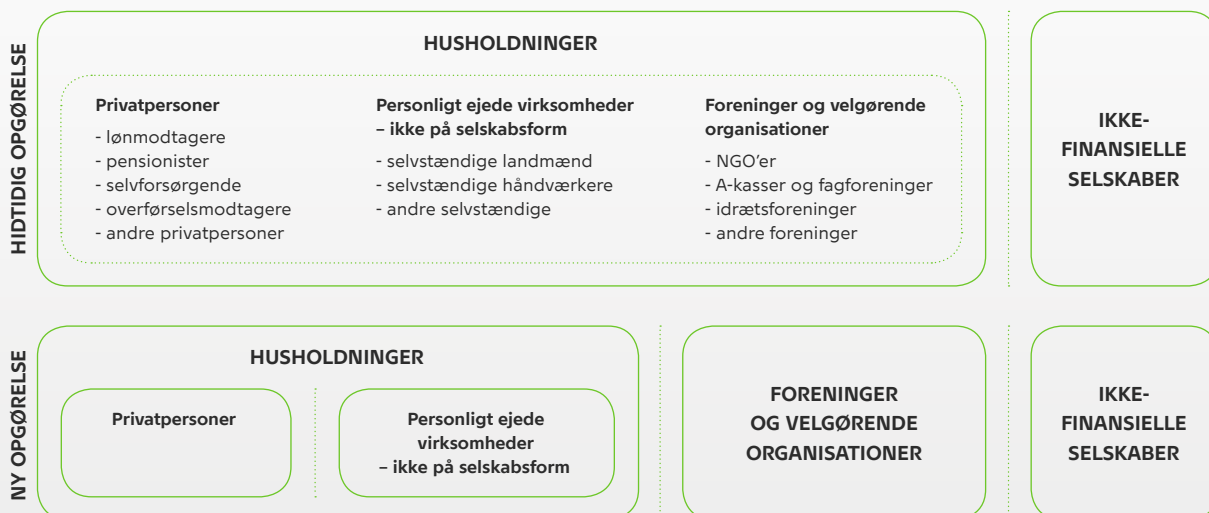
En væsentlig metodeændring er, at de mindste institutter nu – ligesom de største – indberetter væsentligt flere detaljer end tidligere¹. Der er dog fortsat et element af opregning i en del af de offentliggjorte dataserier, enten fordi de ikke indberettes af de mindste institutter, el-

1 De største institutter, som til enhver tid udgør mindst 96 pct. af den samlede balance i MFI-sektoren, indberetter månedligt. Øvrige indberetter årligt.

Opdeling af de private ikke-finansielle sektorer hidtil og i den nye statistik

Boks 1

Opdelingen af de private ikke-finansielle sektorer er ændret fra den hidtidige statistik til den nye. Tidligere var foreninger og velgørende organisationer en del af husholdningssektoren. Derudover var husholdningssektoren ikke konsekvent opdelt på de tre undersektorer privatpersoner, personligt ejede virksomheder samt foreninger og velgørende organisationer, jf. figuren. Nu er foreninger og velgørende organisationer ikke længere indeholdt i husholdningssektoren. Privatpersoner og personligt ejede virksomheder er nu konsekvent adskilt, men stadig indeholdt i fællesbetegnelsen husholdninger, jf. figuren.

ler fordi de mindste indberetter med en lavere frekvens end de større.

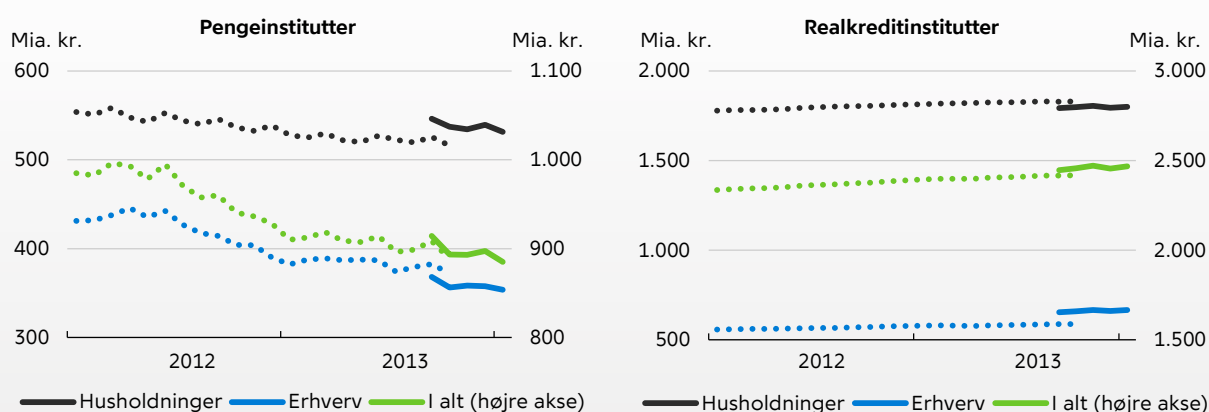
Eksempelvis opgøres den fuldstændige branchenedbrydning af institutternes ud- og indlån nu én gang om året, mens udviklingen hos de mindste i de resterende måneder estimeres på baggrund af den månedlige udvikling hos de største.

DATABRUD I RENTESTATISTIKKEN

I rentestatistikken anvendes de detaljerede årlige indberetninger af ud- og indlån hos de mindre institutter nu til at estimere deres påvirkning af rentesatserne for den samlede MFI-sektor. Den største påvirkning herfra er, at de mindre institutter har en anden sammensætning af ud- og indlån end de større. Den

Forskydninger i sektorklassifikation på indenlandsk udlån fra pengeinstitutter (venstre) og realkreditinstitutter (højre)

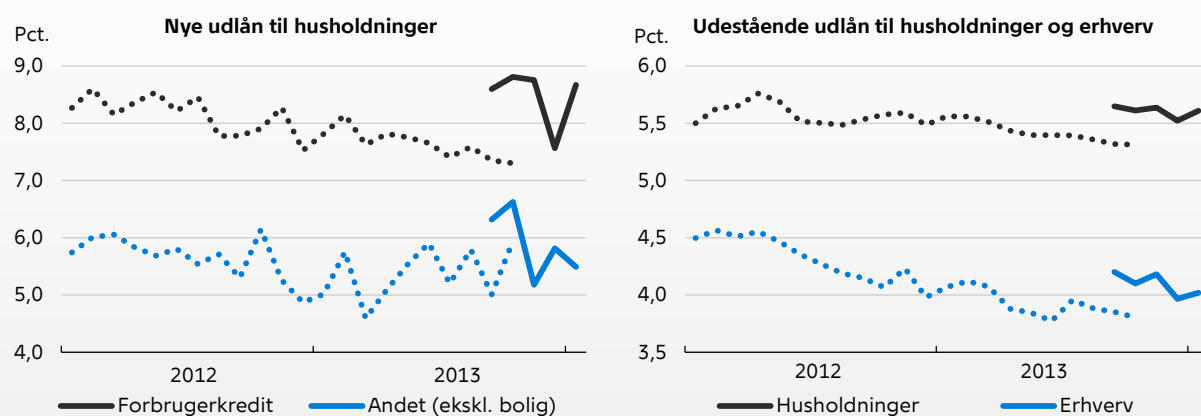
Figur 1

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Pengeinstitutters renter på nye udlån fordelt på formål (venstre) og udestående udlån fordelt på sektor (højre)

Figur 2

Anm.: Figurerne er baseret på udlån til danske resider i danske kroner.
Kilde: Danmarks Nationalbank.

Nye elementer i MFI-statistikken

Boks 2

Med den nye MFI-statistik indsamles og offentliggøres en række nye informationer, nemlig:

- Nyt indeks over nominelle beholdninger, der udelukkende ændres med nettotransaktioners bidrag til væksten i balancestørrelsen
- Oplysninger om bevægelser (men ikke udestående mængder) i realkreditudlån på regionsniveau
- Mere detaljeret sektorfordeling med mulighed for at kombinere sektor med flere dimensioner end tidligere
- Nye muligheder for at analysere enkeltbranchers finansieringsmønstre
- Øget opdeling på lånstørrelse og mulighed for at udskille repoforretninger i rentestatistikken
- Realkreditlån opgøres til både nominel værdi og markedsværdi
- Opgørelse af udlån til både oprindelig løbetid og restløbetid
- Bankers indlånsoverskud og koncentrationsindeks på månedsbasis
- Udlån opdelt efter, om renten følger en referencerente, eller om lånet er fuldt, delvist eller ikke sikret. Disse oplysninger stilles p.t. ikke til rådighed for offentligheden, da de endnu ikke er tilstrækkeligt kvalitetssikrede

nye opregningsmetode er sammen med den ændrede sektorfordeling den væsentligste forklaring på de skift, der sker i rentestatistikens hovedserier, jf. figur 2. Derudover er opgørelsesmetoden af renter på udestående forretninger ændret, så de offentliggjorte serier for de samlede rentesatser – især for repoforretninger – ikke er fuldt sammenlignelige mellem den hidtidige og den nye opgørelse.

FLERE INFORMATIONER GENNEM ØGET DETALJERINGSGRAD

Den nye MFI-statistik indsamles på et langt mere disaggregeret grundlag. Det indebærer, at en række nye oplysninger og kombinationsmuligheder er tilgængelige, ligesom

der indsamles flere detaljer. De vigtigste nye elementer beskrives i boks 2. Efter boksen gennemgås en række eksempler på de nye analysemuligheder.

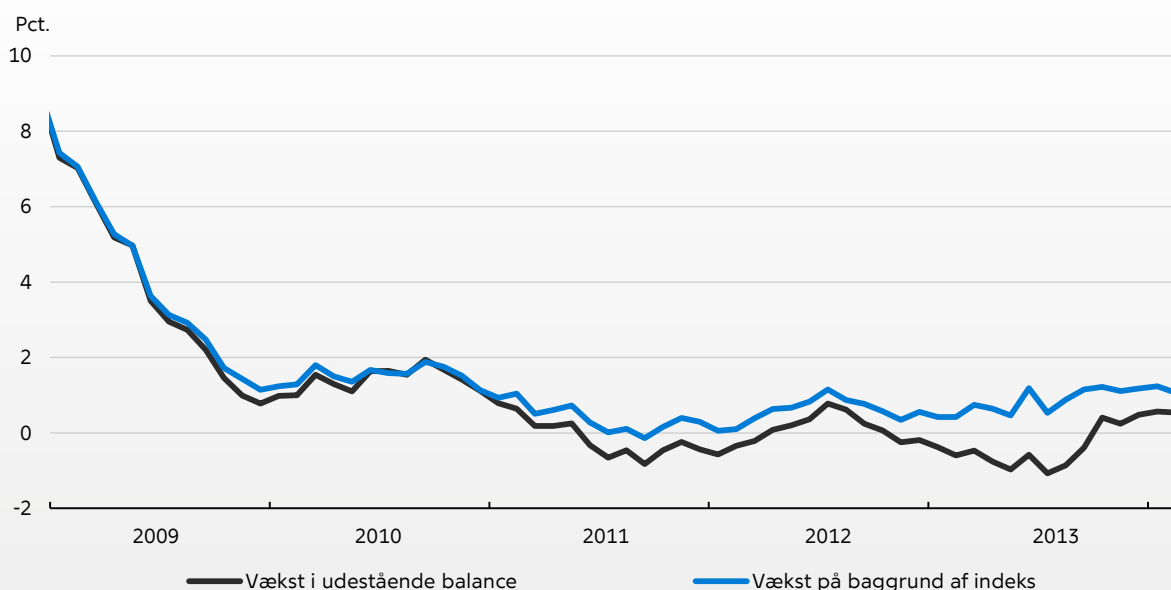
INDEKS OVER NOMINELLE BEHOLDNINGER

Med overgangen til den nye MFI-statistik offentliggøres et indeks over nominelle beholdninger, der giver en bedre metode til at analysere udviklingen i de enkelte balancestørrelser. Indekset ændres udelukkende med nettotransaktioners² bidrag til månedsvæksten i balance-

2 Nettotransaktioner i udlån defineres som summen af nyudlån og forhøjelser af udestående lån fratrasket summen af afdrag og indfrielse på udestående lån.

Årsvækst i penge- og realkreditinstitutters udlån til danske husholdninger og erhverv på baggrund af hhv. udestående balance og indeks over nominelle beholdninger

Figur 3

Kilde: Danmarks Nationalbank.

størrelsen³. Indekset kan således benyttes til at beregne måneds- og årsvækstrater for fx ind- og udlån på baggrund af rene transaktioner.

Da indekset bygger på nettotransaktioners bidrag til balanceændringen, er det renset for fx valutakursændringer og tab samt flytninger af udlånsporteføljer til og fra udlandet. I et vist omfang er det også renset for lån overflyttet til enheder under Finansiell Stabilitet uden banklicens. Selv om den tidligere version af MFI-statistikken også gav mulighed for at beregne indekset, er datagrundlaget i den nye MFI-statistik mere målrettet indekset, da der er fuld dækning af de komponenter, der udgør ændringer i balancen – dvs. nettotransaktioner, valuta- og børskursreguleringer, tab på udlån og andre ændringer.

I figur 3 vises årsvækstrater i penge- og realkreditinstitutters udlån til danske husholdninger og erhverv udregnet som den procentvise ændring i balancestørrelsen (tidligere metode) og som væksten udregnet på baggrund af

indeks over nominelle beholdninger. Af figuren ses, at årsvækstraterne i udlånet på baggrund af nettotransaktioner kun har været negative i en enkelt måned hen over den finansielle krise.

NYE OPLYSNINGER OM BEVÆGELSER I REALKREDITUDLÅN PÅ REGIONSNIVEAU

Nye informationer i MFI-statistikken gør det muligt på tværs af regioner at følge bevægelserne i realkreditens nyudlån. Knap to tredjedele af nyudlånet i november til ejerboliger og fritidshuse beliggende i Region Hovedstaden var med variabel rente, mens bruttonyudlånet i de øvrige regioner var nogenlunde ligeligt fordelt på lån med fast og variabel rente, jf. figur 4.

MERE DETALJERET SEKTORFORDELING

Den nye statistik efterlever kravene i den nye fælleseuropæiske nationalregnskabsmanual, ESA2010, til sektorfordeling af MFI'ernes modparter, der er mere detaljeret end i den hidtidige, ESA95. MFI-statistikken offentliggøres dog endnu mere detaljeret, hvilket fx betyder, at husholdningssektoren nu konsekvent kan opdeles på henholdsvis privatpersoner og personligt ejede virksomheder, jf. boks 1. Personligt ejede

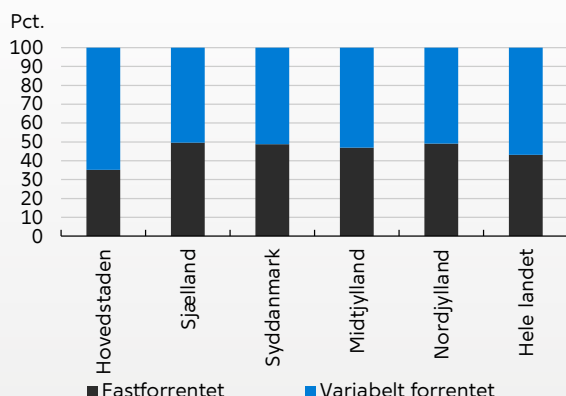
3 Indekset beregnes ud fra følgende formel:

$$I_t = I_{t-1} * \left(1 + \frac{T_t}{B_{t-1}}\right)$$

hvor I_t er kædeindeksværdier i måned t , B_{t-1} er den udestående mængde i måned $t-1$ og T_t er nettotransaktionerne i måned t .

Realkreditinstitutters udlån til privatpersoners ejerboliger og fritidshuse, opdelt på fast eller variabel rente og regioner, november 2013

Figur 4

Anm.: Omlægninger af lån fra fx F1 til F3 vil fremgå som bruttoudlån med variabel rente.
Kilde: Danmarks Nationalbank.

virksomheder er fx landmænd, tandlæger og mindre håndværkerfirmaer, som på grund af selskabsformen ikke er placeret i den ikke-finansielle selskabssektor. I de hidtidige opgørelser er foreninger og velgørende organisationer (non-profitorganisationer rettet mod husholdninger – fx A-kasser og Røde Kors) inkluderet i husholdningssektoren. Nu udskilles de herfra og fremgår som en selvstændig sektor.

Generelt viser den nye opgørelse, at privatpersoner vælger andre låntyper end personligt

ejede virksomheder. Eksempelvis er en mindre andel af privatpersoners lån fra pengeinstitutter i fremmed valuta sammenlignet med personligt ejede virksomheder, ligesom deres lån generelt er med længere løbetid, jf. figur 5. Det sidste hænger også sammen med, at en større andel af udlånet til privatpersoner er boliglån, som typisk er med længere løbetid end fx erhvervsudlån.

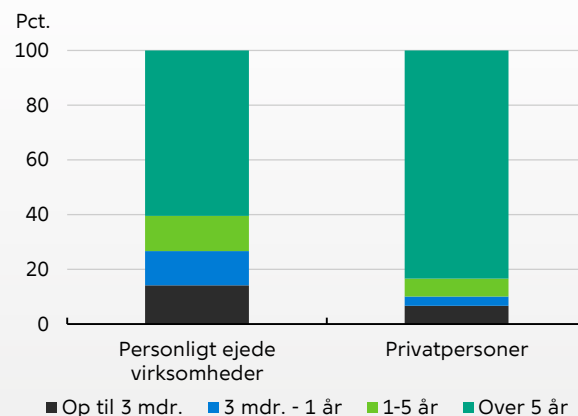
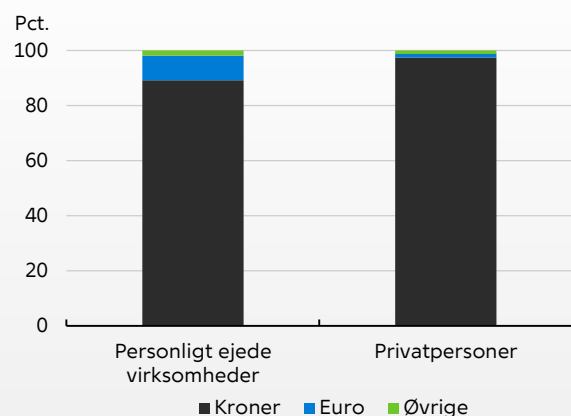
Der er ligeledes forskelle mellem de to grupper valg af realkreditlån. Privatpersoner har generelt i højere grad end personligt ejede virksomheder fastforrentede lån, og dem med variabelt forrentede lån har lån med længere rentebindingsperioder end personligt ejede virksomheder, jf. figur 6. Privatpersoner afdrager også på en marginalt større andel af deres samlede realkreditlån end personligt ejede virksomheder.

NYE MULIGHEDER FOR AT ANALYSERE ENKELTBANCHERS FINANSIERINGSMØNSTRE

Den nye statistik gør det også muligt bedre at kunne følge ind- og udlånsudviklingen i de enkelte brancher – også brancher, som består af forskellige virksomhedstyper og dermed er placeret i forskellige sektorer. Hertil kommer, at den nye opgørelse af branchefordelt ind- og udlån fremover er månedlig mod tidligere kvartalsvis, og at brancheoplysningerne for udlån kombineres med valuta. Man kan fx nu følge pengeinstitutternes udlån til landbrug i schwei-

Pengeinstitutternes udlån til husholdninger fordelt på delsektorer og henholdsvis valuta (venstre) og oprindelig løbetid (højre)

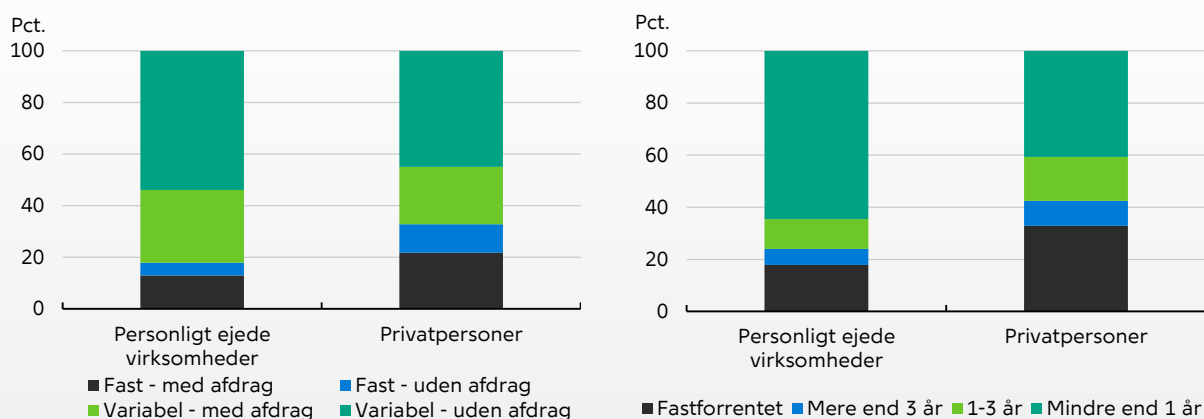
Figur 5

Anm.: Figuren er baseret på data for ultimo december 2013.
Kilde: Danmarks Nationalbank.

Realkreditinstitutternes udlån til husholdninger fordelt på delsektorer og henholdsvis rente- og afdragsprofil (venstre) og tid til næste rentefiksering (højre)

Figur 6

Anm.: Figuren er baseret på data for ultimo december 2013.
Kilde: Danmarks Nationalbank.

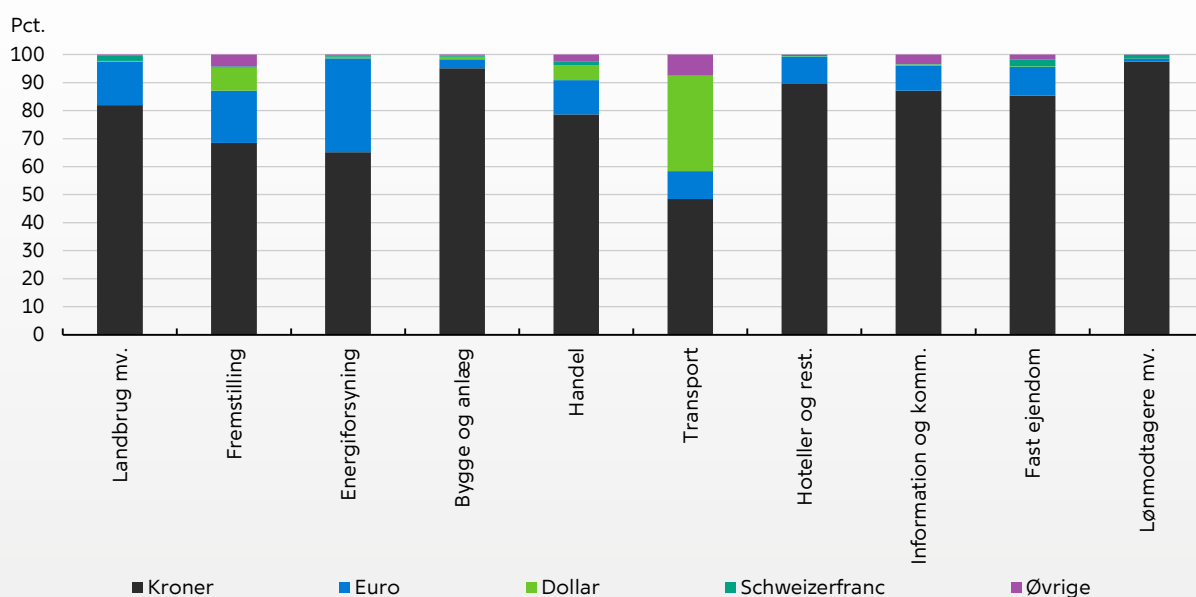
zerfranc – for alle landbrugsvirksomheder uanset selskabsform. Den nye opgørelse viser fx også, at især transportbranchen, der ofte er internationalt orienteret, er direkte eksponeret over for udenlandsk valuta – især dollar – mens bygge- og anlægsbranchen, der hovedsageligt er henvendt mod det indenlandske marked, har meget få lån i udenlandsk valuta, jf. figur 7.

LÅNSTØRRELSE OG REPOOPLYSNINGER I RENTESTATISTIKKEN

I den nye opgørelse er mulighederne for at følge udviklingen i renterne på udlån til erhverv forbedret, jf. figur 8. De to væsentligste forbedringer er en mere detaljeret opdeling af udlån i størrelseskategorier (op til og med 2 mio. kr., 2-7,5 mio. kr. og større end 7,5 mio. kr.) samt

Pengeinstitutternes udlån til udvalgte brancher fordelt på valuta

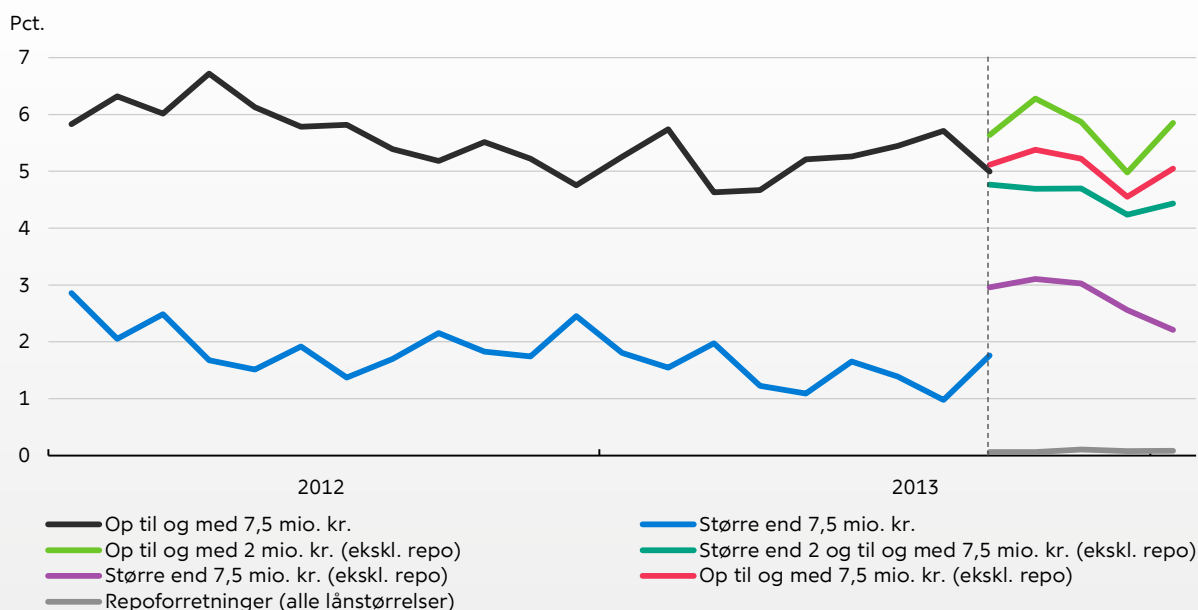
Figur 7

Anm.: Figuren er baseret på data for ultimo december 2013. Billedet af branchernes eksponering over for valutarisiko er ikke nødvendigvis præcist, da fx valutaswapaftaler enten kan øge eller mindske denne risiko.
Kilde: Danmarks Nationalbank.

Renten på nyudlån til erhverv fordelt på lånstørrelse

Figur 8

Anm.: Nyudlån omfatter månedens nye udlån og lån, hvor vilkårene er genforhandlet i løbet af måneden.
Kilde: Danmarks Nationalbank.

bedre mulighed for at udskille repoforretninger (udlån med sikkerhed i værdipapirer), som hidtil har påvirket især renten på lån over 7,5 mio. kr.⁴ Der er især tre fordele ved at kunne udskille repoforretninger. For det første indgås de kun med store virksomheder, hvilket betyder, at det gennemsnitlige renteniveau inkl. repoforretninger ikke er repræsentativt for de fleste danske virksomheders lånerenter. For det andet giver det bedre muligheder for at analysere konkurrencesituationen i banksektoren, da der er store forskelle på, hvor stor en andel af udlånet hos den enkelte bank der udgøres af repoudlån. Med andre ord kan man nu i højere grad sammenligne renterne på relativt ens produkter på tværs af pengeinstitutter. For det tredje forbedres muligheden for at foretage internationale sammenligninger af renteniveauer, idet de store virksomheders repoforretninger i andre lande (fx Tyskland) ikke indgås med banker som modparter og dermed ikke indgår i statistikken for disse lande.

ANDRE VÆSENTLIGE ÆNDRINGER

Data for realkreditinstitutternes samlede realkreditudlån indsamles nu både til nominal værdi – som hidtil – og til markedsværdi. Realkreditlån er tæt forbundet med de bagvedliggende obligationer, så markedsværdien af lånene svarer til markedsværdien af obligationerne. Opgørelsen til markedsværdi er for inkonverterbare (dvs. de fleste variabelt forrentede) lån en bedre måde at opgøre låntagers restgæld, da det er det beløb, låntager skal betale for at indfri sit lån. Desuden svarer det til opgørelsen i realkreditinstitutternes regnskaber. Derfor benyttes markedsværdien fremover som den primære opgørelsesmetode, om end begge værdier er tilgængelige i Statistikbanken. Markedsværdien af realkreditlån er ca. 1-3 pct. højere end den nominelle værdi.

Derudover offentliggøres pengeinstitutternes indlånsoverskud på månedlig basis i Statistikbanken, herunder en serie hvor repoforretninger er udeladt. Koncentrationsindeks, som hidtil har været offentliggjort kvartalsvist, offentliggøres nu også månedligt.

Endelig er der, som omtalt i boks 2, nogle nye dimensioner, som ikke på nuværende tidspunkt er tilstrækkeligt kvalitetssikrede til, at de

⁴ Se Brian Liltoft Andreassen, Paul Lassenius Kramp og Andreas Kuchler, Pengeinstitutternes renter, Danmarks Nationalbank, Kvartalsoversigt, 4. kvartal 2012.

offentliggøres. Det er dog planen, at det vil ske, så snart kvaliteten anses for tilfredsstillende. Det drejer sig fx om nedbrydninger af udlån på, om rentesatsen på lånet følger udviklingen i en referencerente, og på omfanget af sikkerhedsstillingse bag lånene.

STATISTIKKENS TILGÆNGELIGHED

Med offentliggørelsen af den nye MFI-statistik er tabellerne i Statistikbanken tilpasset⁵. P.t. indeholder de nye tabeller kun data fra den nye statistik, og de gamle fra den tidligere, som ikke længere opdateres. Nationalbanken vil i den kommende tid arbejde på at overføre de gamle data til de nye tabeller. Det vil blive gjort trinvis:

- Først vil data for hovedserier fra før september 2013 blive overført til de nye tabeller. I den forbindelse vil der så vidt muligt blive korrigeret for databrud.
- Senere vil de resterende historiske serier – i det omfang de er tilgængelige – blive overført.
- Endelig vil de dimensioner, der endnu ikke er tilstrækkeligt kvalitetssikrede, blive tilføjet i Statistikbanken, efterhånden som datakvaliteten forbedres.

⁵ <http://nationalbanken.statistikbank.dk/statbank5a/default.asp?w=1280>